

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Narkotikų socialinės problemos ir kontrolė	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Doc. dr. Mindaugas Lankauskas	Filosofijos fakultetas, Universiteto g. 9/1, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	Trečias semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas		
<p>Dalyko tikslas – suteikti studentams nuoseklų ir kritinį supratimą apie nelegalių psichoaktyviųjų medžiagų (narkotikų) kontrolės formavimąsi ir funkcionavimą, analizuojant ją istoriniame, socialiniame ir kultūriniame kontekste. Kursas supažindina su narkotikų kontrolės teisiniu reguliavimu bei viešojo diskurso ypatumais, ypatingą dėmesį skiriant baudžiamosios justicijos institucijų ir medijų vaidmeniui „karo su narkotikais“ naratyvo konstravime ir palaikyme. Studijų metu studentai ugdyt gebėjimą kritiškai vertinti psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės politiką ir praktikas, analizuoti kriminologinio pobūdžio informaciją, ją sisteminti ir interpretuoti, taip pat taikyti įgytas kriminologines žinias praktiniuose tyrimuose, nagrinėjant psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės problemas ir jų socialines pasekmes.</p>		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
<p>Žinos ir supras socialinių mokslų (kriminologijos, sociologijos, teisės) tyrimų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir kontrolės srityje problematiką ir pagrindines teorijas.</p> <p>Gebės identifikuoti, analizuoti, nustatyti ir spręsti psichoaktyviųjų medžiagų socialinės kontrolės sąlygojamas problemas, jų priežastis ir pasekmes.</p> <p>Gebės atlikti užduotis kaip savarankiškai, taip ir komandoje kartu su savo bei kitų sričių kolegomis.</p>	<p>Paskaitos, savarankiškas skaitymas, seminarai, grupinės diskusijos, vizualinė medžiaga (dokumentiniai filmai).</p>	<p>Atsakymai į klausimus, darbas grupėse.</p>

Gebės savarankiškai ar komandoje planuoti, organizuoti ir vykdyti tyrimų apie psichoaktyvias medžiagas atlikimą, rinkti duomenis, atlikti šių duomenų analizę ir tinkamai juos interpretuoti.	Paskaitos, seminarai, kriminologinės literatūros bei mokslinių tyrimų duomenų analizė.	Atsakymai į klausimus. Darbas grupėse. Pranešimas arba esė.
Gebės kritiškai vertinti egzistuojančias psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės strategijas platesniame istoriniame, socialiniame ir kultūriniame kontekste.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Įvadinės paskaitos apie psichoaktyvias medžiagas ir jų socialinę kontrolę, pagrindinių sąvokų ir koncepcijų aptarimas.	2						2	4	Skaityti: Coomber R., McElrath K., Measham F., et al. Key Concepts in Drugs and Society. London: Sage, 2013. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
2. Biologiniai, socialiniai ir kultūriniai psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo aspektai	4		2				6	8	Skaityti: Hunt G., Milhet M., Bergeron H. (eds). Drugs and Culture: Knowledge, Consumption and Policy. Ashgate, 2011. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
3. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas kaip deviantinis elgesys	4		3				7	10	Skaityti: Becker H. S. Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance. New York: The Free Press, 1963. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
4. Istorinė psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės raida	4		2				6	8	Skaityti: Bikelis, S., Lankauskas, M. Penal response to less serious drug distribution offences: The case of Lithuania in the regional context. Baltic Journal of

								Law & Politics, 17(1), 2024. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
5. Moralės antrepreneriai ir karas su narkotikais	4		2				6	8 Skaityti: Becker H. S. Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance. New York: The Free Press, 1963. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
6. Psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ypatumai užsienio valstybėse	4		2				6	8 Skaityti: Hunt G., Milhet M., Bergeron H. (eds). Drugs and Culture: Knowledge, Consumption and Policy. Ashgate, 2011. 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
7. Narkotikų politika: viešasis psichoaktyviųjų medžiagų diskursas ir medijų vaidmuo jame. Narkotikų baimės.	4		2				6	10 Skaityti: Dobryninas A., Čėsniienė I., Dobrynina M., et al. Kriminalinės justicijos suvokimas visuomenėje. Vilniaus universitetas, 2014. Stumbrys D. Moralinė panika dėl narkotikų interneto dienraštyje delfi.lt // Filosofija, Komunikacija, 2012, 20(1). 1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
8. Narkotikų politika: psichoaktyviosios medžiagos Lietuvos baudžiamosios justicijos kontekste	6		3				9	12 Skaityti: Lankauskas M., Punishing Drug Users? A Sigh at Lithuanian Drug Control Policy, 2025. Bikelis, S., Lankauskas, M. Penal response to less serious drug distri bution offences: The case of Lithuania in the regional context. Baltic Journal of Law & Politics, 17(1), 2024.

									1 savarankiško darbo valandai skiriama apie 12-15 psl. teksto.
Pranešimo arba esė rengimas									6
Pasirengimas egzaminui									8
Iš viso	32		16					48	82

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Aktyvus dalyvavimas seminaruose	20	Seminarų metu	Aktyvus dalyvavimas diskusijose seminarų metu, gebėjimas argumentuoti bei polemizuoti remiantis moksline literatūra bei tyrimais, formuluoti problemas ir atsakinėti į klausimus. Individualių ir kolektyvinių užduočių seminaro metu atlikimas. <u>Vertinimas pagal 10 balų skalę.</u>
Pranešimas arba esė	20	Seminarų metu	Pranešimams – aiškus ir nuoseklus minties dėstymas, gebėjimas apibendrinti informaciją, pateikti pagrindines išvadas, jas pristatyti auditorijai. Pranešimą gali rengti 1-2 studentai(-ės). Esė - gebėjimas aiškiai analizuoti pasirinktą temą raštu, koncentruotai pateikiant pagrindinę idėją bei ją pagrindžiančius argumentus. Rašto darbas turi būti susietas su paskaitose ar seminaruose aptarta medžiaga. <u>Vertinimas pagal 10 balų skalę.</u>
Egzaminas raštu	60	Kurso pabaigoje (sausio mėn.)	Du atviro tipo klausimai. Studentas gauna 5 balus už kiekvieną teisingai ir išsamiai atsakytą klausimą. Kita galima egzamino forma – testas raštu. <u>Vertinimas pagal 10 balų skalę.</u>

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Becker H. S.	1963	Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance.		New York: The Free Press
Bikelis, S., Lankauskas, M.	2024	Penal response to less serious drug distribution offences: The case of Lithuania in the regional context.	17 (1)	Baltic Journal of Law & Politics, 17(1), 163–180
Coomber R., McElrath K., Measham F., et al.	2013	Key Concepts in Drugs and Society.		London: Sage.
Dobryninas A., Čėsniėnė I., Dobrynina M., et al.	2014	Kriminalinės justicijos suvokimas visuomenėje.		Vilniaus universitetas.
Hunt G., Milhet M., Bergeron H. (eds).	2011	Drugs and Culture: Knowledge, Consumption and Policy.		Ashgate Publishing Ltd.

Lankauskas, M.	2025	Punishing Drug Users? A Slight at Lithuanian Drug Control Policy. In: Dobryninas, A., Nikartas, S. (eds) Understanding Crime Control and Punishment in Lithuania. Crime Prevention and Security.		Palgrave Macmillan, Cham.
Papildoma literatūra				
Brewster D.	2017	Brewster D. Culture (s) of control: Political dynamics in cannabis policy in England & Wales and the Netherlands European Journal of Criminology, 2017, 14(5), p. 566–585.	Vol. 14(5)	European Journal of Criminology, Sage.
Christie N.	1999	Nusikaltimų kontrolė kaip pramonė.		Vilnius: Eugrimas.
Lankauskas M.	2017	Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės mechanizmas ir naujausios narkotikų politikos tendencijos dėl disponavimo narkotikais savo reikmėms pasaulyje bei Lietuvoje.		Lietuvos teisės institutas. Mokslo studija. Vilnius, 2017.
Lankauskas M.	2022	Narkotikai ir įkalinimas: Kriminologiniai baudimo už disponimą narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis aspektai ir jų vartojimo įkalinimo įstaigose ypatumai.		Vilnius: Lietuvos socialinių mokslų centro Teisės institutas.
Lankauskas M.	2023	Kaip sveria narkotikus Temidės svarstyklės? Kai kurių narkotinių ir psichotropinių medžiagų kiekių nustatymo teisinio reguliavimo ypatumai Lietuvoje	Vol. 11	Kriminologijos studijos
Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas	2020-2025	Metiniai pranešimai		
Stumbrys D.	2012	Moralinė panika dėl narkotikų interneto dienraštyje delfi.lt // Filosofija, Komunikacija.	Nr. 20(1)	
Teismų praktika		Nuosprendžiai, paskelbti Lietuvos teismų baudžiamosiose bylose, susijusiose su disponavimu narkotikais.		